

Hij werd voorafgegaan door veel militair vertoon. Eerst twee jonge infanteristen, beiden bijzonder blond, de een slungelig en mager, de ander als een blok graniet, met de handen van een steenhouwer. Ze keken naar het huis, maar gingen niet naar binnen. Later kwam een onderofficier. Hij was in gezelschap van de slungelige infanterist. Ze richtten het woord tot me in wat ze waarschijnlijk voor Frans hielden. Het was volkomen onbegrijpelijk voor me. Toch liet ik hun de vrije kamers zien. Ze waren tevreden, naar het leek.

De volgende morgen reed, grijs en enorm, een open militaire sportauto het tuinpad op. De chauffeur en een iel soldaatje, blond en glimlachend, sjorden er twee kisten uit en een groot in grijs zeildoek gewik-

keld pak. Het geheel droegen ze de trap op naar de grootste kamer. De sportauto reed weer weg en een paar uur later hoorde ik het trappelen van paarden. Er verschenen drie ruiters. Een van hen steeg af en liep weg om het oude stenen gebouw te bekijken. Hij kwam terug en iedereen, mannen en paarden, ging de schuur binnen die ik als atelier gebruik. Later zag ik dat ze de klemhaak van mijn werkbank tussen twee stenen, in een gat in de muur hadden geslagen, aan de haak een touw hadden vastgemaakt en de paarden aan het touw.

Twee dagen lang gebeurde er niets meer. Ik zag niemand meer. De ruiters reden steeds vroeg weg met hun paarden, brachten ze 's avonds weer terug, en zelf sliepen ze in het stro dat ze op de vloering hadden uitgespreid.

Toen, op de morgen van de derde dag, kwam de grote sportauto terug. De glimlachende jongeman hees een grote officierskoffer op zijn schouder en droeg hem naar de kamer. Vervolgens pakte hij zijn ransel en legde deze in de aangrenzende kamer. Hij liep naar beneden en vroeg mijn nicht in correct Frans om lakens.

Toen er werd geklopt ging mijn nicht opendoen. Ze had net koffie voor me ingeschonken, zoals iedere avond (van koffie kan ik goed slapen). Ik zat achter in de kamer, min of meer in het donker. Door de deur kom je rechtstreeks in de tuin, die op gelijke hoogte ligt. Langs het hele huis loopt een stenen pad van rode plavuizen, wat erg goed uitkomt als het regent. We hoorden lopen, het geluid van hakken op het pad. Mijn nicht keek me aan en zette haar kopje neer. Ik hield mijn kopje in mijn handen.

Het was donker, niet erg koud: die novembermaand was niet erg koud. Ik zag de schaduw van de immense gestalte, de platte pet, de als een cape over de schouders geslagen regenjas.

Mijn nicht had de deur opengedaan en bleef zwijgend staan. De deur had ze helemaal geopend tot tegen de muur, zelf bleef ze tegen de muur staan, zonder naar iets te kijken. Ik dronk mijn koffie op, met kleine slokjes.

De officier zei, bij de deur: 'Alstublieft.' Hij knikte even bij wijze van groet. Hij leek de intensiteit van de stilte te meten. Daarna kwam hij binnen.

De cape gleed over zijn onderarm, hij bracht een militaire groet en nam zijn pet af. Hij draaide zich om naar mijn nicht, glimlachte discreet, waarbij hij het bovenlichaam een heel klein eindje vooroverboog. Daarna ging hij tegenover mij staan en maakte een ernstiger buiging in mijn richting. 'Mijn naam is Werner von Ebrennac,' zei hij. Ik kreeg de tijd om, heel snel, te bedenken: de naam is niet Duits. Afstameling van een protestantse emigrant? 'Het spijt me zeer,' zei hij nog.

Alleen dit laatste, langgerekt uitgesproken woord, verder volkomen stilte. Mijn nicht had de deur dichtgedaan en bleef recht voor zich uit kijkend met haar rug tegen de muur leunen. Ik was niet opgestaan.

Langzaam zette ik het lege kopje op het harmonium en sloeg mijn handen over elkaar en wachtte.

De officier ging verder. 'Het was vanzelfsprekend noodzakelijk. Ik had het vermeden als dat mogelijk was geweest. Ik denk dat mijn oppasser alles voor uw rust zal doen.' Hij stond rechtop, midden in het vertrek. Hij was immens lang en heel mager. Als hij zijn arm omhoogstak, zou hij de balken kunnen aanraken. Zijn hoofd was enigszins naar voren gebogen, alsof de hals niet op de schouders stond, maar boven aan de borst begon. Hij liep niet krom, maar de indruk werd gewekt dat hij dat wel deed. Zijn smalle heupen en schouders waren indrukwekkend. Het gezicht was knap. Mannelijk, met twee diepe groeven langs de wangen. Verborgен onder de schaduw van de wenkbrauwboog waren zijn ogen niet te zien. Ik kreeg de indruk dat ze helder waren. De soepel naar achteren vallende haren waren blond en glommen zijdeachtig onder het licht van de hanglamp.

De stilte hield aan. Ze werd steeds drukkender zoals ochtendnevel zich verdicht. Drukkend en onbeweeglijk. Door de onbeweeglijkheid van mijn nicht,

zeker ook door mijn onbeweeglijkheid, werd de stilte nog zwaarder, loodzwaar. Stuurloos bleef de officier zelf onbeweeglijk staan, totdat ik ten slotte een glimlach op zijn lippen zag verschijnen. Zijn glimlach was ernstig en vrij van ieder spoor van ironie. Hij maakte een vaag handgebaar, waarvan de betekenis me ontging. Zijn ogen richtten zich op mijn nicht, die nog steeds stram rechtop stond, en ik kreeg alle gelegenheid om naar het krachtige profiel, de vooruitstekende en smalle neus te kijken. Tussen de half gesloten lippen zag ik een gouden tand schitteren. Eindelijk wendde hij de ogen af en keek naar het vuur in de schoorsteen en zei: 'Mensen die van hun vaderland houden draag ik grote achting toe,' waarna hij plotse-ling het hoofd oprichtte en strak naar de uit hout gesneden engel boven het raam keek. 'Nu zou ik naar mijn kamer kunnen gaan,' zei hij, 'maar ik weet de weg niet.' Mijn nicht opende de deur naar de smalle trap en begon tree voor tree naar boven te lopen, zonder een blik voor de officier, alsof ze alleen was. De officier liep achter haar aan. Op dat ogenblik zag ik dat zijn ene been stijf was.

Ik hoorde hen door de voorkamer lopen, de stappen van de Duitser galmden in de gang, beurtelings hard en zacht, een deur werd geopend, vervolgens weer gesloten. Mijn nicht kwam terug. Ze pakte weer haar kopje en dronk de rest van haar koffie. Ik stak een pijp op. Enkele minuten bleven we zwijgend zitten. Ik zei: 'God zij dank ziet hij er fatsoenlijk uit.' Mijn nicht haalde haar schouders op. Ze trok mijn fluwelen jasje over haar schoot en zette met een paar laatste steken onzichtbaar een inzetstukje vast.